

תפח (באר שבע) 17766-10-22 - מדינת ישראל - פמ"ד נ' אחמד אלג'ראבעה

בית המשפט המחוזי בבאר שבע
תפ"ח 17766-10-22 מדינת ישראל נ'
אלג'ראבעה(עציר) ואח'
לפני: כבוד השופט בן טולילה, אב"ד
כבוד השופטת לחיאני שהם
כבוד השופט עטר

המאשימה
נגד
מדינת ישראל - פמ"ד ע"י ב"כ עו"ד

הנאשמים
אחמד אלג'ראבעה
ע"י ב"כ עו"ד דוד יפתח ועו"ד דן ענבר
חוסאם אבו רקייק
ע"י ב"כ עו"ד רן אבינועם

גזר דין

השופט דניאל בן טולילה:

הנאשמים הורשעו לאחר ניהול הוכחות בביצוע העבירות הבאות: **נאשם 1** בעבירות של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת, בהתאם להוראת סעיף 301ב(א)(3) לחוק העונשין התשל"ז - 1977 (להלן: "החוק") ; והפרת הוראה חוקית, עבירה לפי סעיף 287(א) לחוק.

נאשם 2 בעבירה של ניסיון לחבלה חמורה בנסיבות מחמירות, בהתאם להוראת סעיף 333 יחד עם הוראות סעיפים 335(א)(1) וסעיף 25 לחוק.

תמצית העובדות בהן הורשעו הנאשמים:

הנאשם 1 הוא בן דודו של זייד אעסם (להלן: "זייד"). במועד הרלוונטי לכתב האישום היה הנאשם 1 נתון בתנאים מגבילים אשר הוטלו עליו במסגרת מ"ת 28865-04-22 ולפיהם היה עליו לשהות במעצר בית מלא בפיקוח.

קודם ליום 14.9.22, התגלע סכסוך בין זייד לבין המנוח על רקע תמונה אותה פרסם זייד בחשבון האינסטגרם שלו. על רקע הסכסוך קבעו המנוח וזייד להיפגש ביום 14.9.22 בחניית בית הספר "אל נחיל" שבתל שבע.

בהמשך לאמור, ביום 14.9.22 בשעה 21:15 לערך הגיע זייד לחניה יחד עם הנאשם 1 אשר הצטייד בחפץ חד ואדם נוסף שזהותו אינה ידועה למאשימה (להלן: "פלוני"), תוך שהנאשם 1 מפר את התנאים המגבילים שהוטלו עליו.

לאחר מספר דקות הגיעו המנוח והנאשם 2 לחניה, ברכבו של הנאשם 2 מסוג מיצובישי לנסר לז. 18-089-32 (להלן: "הרכב"), כשהם מצוידים בסכינים. מיד בהגיעו למקום, ירד המנוח מן הרכב וניגש

לכיוונו של זייד. בתגובה, הרחיק הנאשם 1 את המנוח מזייד ובין השניים החל להתפתח ויכוח מילולי אשר כלל דחיפות הדדיות.

בשלב מסוים, שלף הנאשם 2 סכין ואחז את זייד בחולצתו. במקביל, שלף המנוח סכין, וניסה לתקוף באמצעותה את הנאשם 1 וכן תקף את זייד בגבו באופן שגרם לו לחתך שטחי. כתוצאה מהתקיפה נפל זייד על הקרקע.

בשלב זה, עמד הנאשם 1 לימינו של המנוח, במרחק מה מיתר המעורבים. או אז, שלף הנאשם 1 חפץ חד (ארוך משמעותית יותר מ-5 ס"מ) העבירו מידו השמאלית לימנית, והחל לתקוף באמצעותו את המנוח ולדקור אותו פעמים רבות, בין היתר בלבו, בחזהו ובצווארו. בשלב מסוים נפל המנוח על הקרקע והנאשם 1 המשיך במעשיו, עד אשר עובר אורח הגיע והרחיק אותו מהמנוח. תוך כדי שהנאשם דקר את המנוח כמפורט לעיל, המנוח פצע את הנאשם 1 באמצעות הסכין שאחז וגרם לו לחתך שתחילתו מעל העין ונמשך מעל לחיו השמאלית.

כל אותה העת ובמקביל, התפתחה קטטה אלימה בין הנאשם 2 לזייד ולפלוני, במהלכה ניסה הנאשם 2 לדקור את זייד באמצעות הסכין בפלג גופו העליון בכוונה להטיל בו נכות או מום או לגרום לו חבלה חמורה, וכן בעט בבטנו.

לאחר שעובר האורח הרחיק את הנאשם 1 מהמנוח, קם המנוח על רגליו, נכנס לרכב יחד עם הנאשם 2, והשניים נסעו לכיוון בית החולים סורוקה בבאר שבע, כשהנאשם 2 נוהג ברכב.

כתוצאה ממעשיו של הנאשם 1, נגרמו למנוח חבלות הכוללות פצע חודר במישור הקדמי של הלב, פצע חודר בבית החזה משמאל, שני פצעי דקירה בצוואר משמאל, וכן פצעי חתך, שריטה ושפשוף נוספים בחלקי גופו. בעקבות האמור, סבל המנוח מכשל לבבי חריף בשל סיתום חלל הכפורת אשר גרם למותו.

במסגרת הכרעת הדין דחינו את טענת ה"הגנה עצמית" של נאשם 1 תוך קביעה כי על אף התקיימותן של הנסיבות הבאות: תקיפה שלא כדיון, קיומה של סכנה מוחשית, ופרופורציה, נאשם 1 הכניס עצמו למצב בהתנהגות פסולה, לא עמד בתנאי המידיות, לא עמד בתנאי הנחיצות הכמותית. בדומה גם טענת הגנה עצמית של נאשם 2 נדחתה וזאת תוך קביעה ברורה כי זו אינה יכולה לשכון גם ביחס לאפשרות כי ביקש להגן על המנוח. לא זו בלבד, קביעתנו הייתה כי נאשם 2 היה זה שהסלים את האירוע עת היה הראשון ששלף סכין וניסה לפצוע באמצעותה את זייד.

לצד האמור, מצאנו כי בנסיבות העניין ובעניינו של נאשם 1, אין מקום להרשעו בעבירת רצח בכוונה, שכן בנסיבות העניין מדובר בהמתה בנסיבות של אחריות מופחתת בהתאם להוראת סעיף 301ב(3) לחוק. באשר לנאשם 2, מצאנו כי מעשיו אינם מגלמים עבירה של חבלה בכוונה מחמירה וחלף כך, זה הורשע בעבירה של ניסיון לחבלה חמורה בנסיבות מחמירות.

תסקירי שירות המבחן:

הנאשם 1:

הנאשם בן 25, רווק. עובר למעצרו התגורר בבית אביו בשבט "אבו רקייק" והיה נתון במעצר בית. משפחת מוצאו מונה אב שנשוי לשתי נשים. אמו, האישה הראשונה נפטרה לפני מספר שנים ממחלה. הנאשם הוא החמישי בסדר הלידה מתוך 12 אחאים. בנוסף לאחים מאמו הביולוגית, לנאשם אחים למחצה מאשתו השנייה של אביו אולם הנאשם לא הרחיב על היחסים עמם. הנאשם מתאר כי לאחר

עמוד 2

פטירת אמו אחיו הגדולים דאגו לקטנים גם במישור הכלכלי ואת הקשר עם אביו תיאר כמרוחק. מסר כי אחיו הגדול מעורב בפלילים וכי אביו מתקיים מקצבת ביטוח לאומי. לדבריו של הנאשם הצבת הגבולות בבית הייתה על ידי אלימות מצד אביו. הנאשם השלים 7 שנות לימוד. לדבריו התקשה להגיע למסגרת הלימודית ותיאר חוסר פניות ללמידה. עוד מסר כי חוסר תפקודו נבע מהפחד שלו לשהות במקומות סגורים. בגיל 18 עבד כחודש ברשת קמעונאות.

בהתייחסותו לעבירה, מסר כי חש חסכים רגשיים שהביאו אותו להתחבר עם חברה שולית מתוך רצון להרגיש שייכות. מעורבותו בעבירה נבעה בעקבות הקושי לסרב לבקשת בן דודו. ההתרשמות היא כי הנאשם בוחן באופן ביקורתי את התנהגותו ומכיר בקשר שבין דפוסיו המרצים וקשריו השוליים לבין הנזק שנגרם. הנאשם מכיר בקשייו להציב גבולות ומצליח להבין את השלכות מעשיו. הנאשם הביע חרטה.

בבחינת גורמי הסיכון, נלקחו בחשבון ההתרשמות ממאפייני אישיותו; חומרת העבירה; הקושי הבולט בהפעלת שיקול דעת והקושי להתנגד לסביבתו; העדרה של מערכת תמיכה מספקת ומשמעותית וחשיפה לחברה שולית ולהשפעתה. בבחינת גורמי הסיכון לשיקום, מנה שירות המבחן את גילו הצעיר של הנאשם וההתרשמות כי ההליכים הפליליים מהווים גורם מרתיע ומציב גבול עבורו.

נוכח כל המפורט והערכה כי קיים סיכון להישנות התנהגות עוברת חוק אלימה, שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית.

הנאשם 2:

הנאשם בן 22, רווק, מתגורר עם משפחתו בתל שבע. משפחתו מונה זוג הורים ו-8 ילדים. אביו סובל מבעיות רפואיות ואינו עובד. המשפחה מוכרת לשירותי הרווחה בעקבות מצבה הכלכלי. הנאשם בוגר 12 שנות לימוד, ללא בגרות. לדבריו, מכיתה י' עבד על מנת לסייע בכלכלת משפחתו. הנאשם תיאר כי אביו ואחיו הגדול היו מעורבים בפלילים וכי מערכת היחסים שלו עם משפחתו רופפת. טרם מעצרו, עבד במשך 4 שנים כסדרן ירקות ופירות בשוק בבאר שבע.

בזמן היותו של הנאשם 2 נתון במעצר בית בתיק הנוכחי, הוא נעצר בגין ביצוע עבירת תעבורה, גניבת רכב והפרת הוראה חוקית מחודש אוגוסט 24' ונדון ביום 25.2.25 ל-20 חודשי מאסר בפועל.

לדבריו של הנאשם 2, במסגרת מאסרו, הוא נוטל חלק בהליך טיפול קבוצתי ואולם הוא התקשה לפרט ביחס למטרות הטיפוליות. עוד עלה מדבריו כי לא זוכה לביקורים מצד משפחתו וכי הם לא מפקידים לו כספים בחשבון הקנטינה מפאת מצבם הכלכלי הדחוק ובהיותו מרצה מאסר בכלא בצפון הארץ. מגורמי הטיפול בשב"ס עולה כי מלבד הפרת משמעת אחת, תפקודו חיובי, מקפיד על נהלים, בדיקות השתן נקיות. עוד פורט כי הנאשם סיים מחזור לימודים ומשולב בעבודה. בנוסף, הנאשם משולב בקבוצה טיפולית בתחום תעבורה ומתואר כי משתף פעולה ונתרם מהטיפול.

הנאשם 2 מוכר לשירות המבחן לנוער מחודש יוני 2019. במסגרת הקשר עמם נשר מקבוצה טיפולית בשל קושי בביטוי עצמי והעדר הגעה רצופה והמשיך בטיפול פרטני. התרשמותם הייתה כי הנאשם אינו מודע לחומרת מעשיו והעריכו סיכון להישנות עבירות בעתיד. עוד מוכר הנאשם לשירות המבחן למבוגרים מתיקו הפלילי משנת 2021 גם שם ההתרשמות הייתה כי קיימת רמת סיכון גבוהה להישנות העבירות.

בהתייחסו לעבירות מסר הנאשם 2 כי הוא והמנוח חברים מתקופת הילדות ועבדו יחד תקופה ארוכה. לדבריו ביום העבירה הוא והמנוח היו בדרכם לעבודה, והמנוח ביקש ממנו להסיעו למקום האירוע. הנאשם 2 שלל אפשרות שידע על פגישה עם מעורבים נוספים ומסר שהסכסוך נודע לו בדיעבד. הנאשם מסר כי פעל מתוך הגנה עצמית תוך ששלל אלמנטים של תכנון מוקדם. לדבריו אין לו היכרות עם המעורבים האחרים באירוע. התרשמות היא כי הנאשם התקשה להכיר בנזק ובפגיעה שנגרמה במעשיו ונטה להשליך מעשיו על גורמים חיצוניים. הלה ציין כי הוא מאוכזב מכך שלא הצליח להגן על המנוח. שלל שימוש בחומרים משני תודעה. הנאשם לא זיהה כל נזקקות טיפולית.

בבחינת גורמי הסיכוי לשיקום, מנה שירות המבחן את היציבות התעסוקתית של הנאשם לאורך השנים; הצהרותיו בדבר אחריות שגילה בסיוע כלכלי למשפחתו ושיתוף הפעולה עם שירות המבחן לנוער בהתאם ליכולתו ועם גורמי טיפול בשב"ס.

בבחינת גורמי הסיכון, ציין שירות המבחן את חשיפתו לגורמי דחק וגורמים מפרי איזון המשפיעים על המצב הנפשי ומצמצמים מהיכולת לפעול באופן מקדם; העדרם של גורמי תמיכה משמעותיים; אי יציבות בהתנהלות; האימפולסיביות של הנאשם והעדר יכולת להתבונן באופן ביקורתי על מעשיו; העדר תובנה לחומרת מעשיו תוך השלכת האחריות על גורמים חיצוניים; סביבה שולית ועבריינית; ניסיונות שיקום קודמים במסגרת שירות המבחן לנוער שלא הצליחו לסייע בבלימת ההתדרדרות שלו; סנקציות עונשיות, לרבות מאסרים שהוטלו על הנאשם לא הובילו להרתעה; קושי בקבלת סמכות והמשך פעילותו העבריינית בעת ששהה בתנאים מגבילים; חומרתה של העבירה והנזק שגרם.

עוד התרשמו הגורמים הטיפוליים מנאשם בעל חוסר בשלות רגשית שמתקשה להתמודד במצבי דחק, כאשר בהעדר תמיכה משפחתית נטה להיגרר אחר גורמים שוליים לצרכי קבלה ושייכות. הנאשם מיעט לשתף בכל הנוגע לקשריו החברתיים ולהערכתם מקיים קשרים חברתיים שעלולים להוות גורם סיכון להישנות התנהגות דומה. בשל כל אלה העריך שירות המבחן את רמת הסיכון להישנות עבירות בתחום האלימות בעתיד כגבוהה. משכך: **"לא נותר כל פתח לאפיק שיקומי במסגרת שרותינו ואין אנו באים בהמלצה טיפולית..."**.

תסקיר נפגע עבירה:

לבית המשפט הוגש תסקיר נפגע עבירה ארוך ומפורט המבוסס על פגישה שנערכה עם נ' אחותו של המנוח, בת משפחה יחידה אשר הייתה מעוניינת בעריכת התסקיר ובמפגש עם מפקחת נפגעי העבירה. בעת עריכת התסקיר נ' בת 25, רווקה ומתגוררת בבית אביה.

מפורט בתסקיר כי נ' כואבת ומיוסרת כשניכר שזו מתקשה לאחות את השבר שהותיר בה אובדן אחיה. ברקע לכך הפתאומיות וקלות הדעת בה נגרם מות המנוח כשטראומת האובדן מוחרפת ומוקצנת בעקבות אובדן אמה שנרצחה לפני כ- 7 שנים בעודה בהיריון.

נ' מתקשה לגייס כוחות פעם נוספת בהתמודדות עם אובדן דמות משמעותית בחייה ומתקשה להישען על המעטפת המשפחתית לבניית חוסן נפשי ואישי. נ' עסוקה במחשבות אודות רגעיו האחרונים של המנוח ונמצאת בשלב ראשוני של עיבוד האובדן תוך שהיא מתקשה להשלים עם מותו של המנוח וחסרונו עם מרקם חייה. נ' בכתה במרבית הפגישה שנערכה עמה כשבלטה במהלכה ההצפה הרגשית שלה, כאשר לקראת סוף המפגש, אף ביקשה לסיימו.

נ' פירטה כיצד המנוח שהיה בן 19 במותו התמודד בילדותו עם בעיות שמיעה ועבר מספר ניתוחים בשל

כך. סביב מוגבלותו זו הוא זכה מצידה ומצד אמה ליחס אוהב ומפנק. המנוח למד בפנימייה במשך מספר שנים ואף שריצה בעבר עונש מאסר, עם שחרורו השתלב בתעסוקה והיה חדור מוטיבציה לנהל אורח חיים חיובי ומתפקד. המנוח היה אהוב בקרב הסובבים אותו, נטל תפקיד הורי ביחס לאחד מאחיו הקטנים ועל אף הקשיים והאתגרים עמם התמודד, הצליח לסייע לסביבתו וליצור קשרים חברתיים. נ' תארה את הקשר הקרוב והמיוחד שהיה לה עם המנוח, את תחושת הקרבה והשותפות שחוו ביחד לאורך השנים ואת התמודדותה מול הגדיעה הפתאומית והטראומטית שלו מחייה.

חווית האובדן של נ' אינה בגדר חווית אבל "רגילה" וכרוכות בהן סממנים מובהקים של טראומה, כעס חריף על נסיבות המוות, פחד קיומי מפני פגיעה חוזרת ושבר של פנטזיה בדבר מציאות חיים מוגנת. הרושם הוא כי לנ' סממנים דיכאוניים. נ' נושאת עמה תחושות קשות של חוסר חשק לקידום חייה ובהקשר לכך שיתפה בדבר ניסיון אובדני שביצעה לפני כשנה. נ' שיתפה כי מספר חודשים לאחר מות המנוח עזבה את בית המשפחה ועברה לגור בבית אביה מאחר ולא הייתה מסוגלת להמשיך ולהתגורר בבית בו אמה ואחיה המנוחים התגוררו. עוד מפורט כי מאז מות המנוח, לא שבה לעבודתה ואינה מצליחה להשתלב בתעסוקה. נ' צפתה בסרטון בו המנוח נפגע ונדקר והיא מתייסרת ועסוקה במחשבות על רגעיו האחרונים.

לאור השבר והכאב העצום ועל מנת להשיב לנ' חוויה ולו חלקית של מוגנות והכרה בתוצאות הקשות של מעשי הנאשם, עורך תסקיר ממליץ על השתתפות פיצוי כספי לנ' ולבני משפחתה.

טיעוני הצדדים:

באת כוח המאשימה במסגרת טיעוניה הכתובים לעונש, עמדה תחילה, על הערך החברתי המוגן העיקרי שנפגע כתוצאה ממעשיו של נאשם 1 והוא קדושת החיים לצד הזכות לשלמות הגוף, חיים ושלווה ורוגע במרחב הציבורי.

נטען כי מדובר באירוע מוות מיותר בשל עניין פעוט של מה בכך והינו דוגמא מוחשית נוספת לקלות הבלתי נסבלת שבה אדם מקפח את חייו. את האירוע הנ"ל יש לראות גם כחלק מאותה "תת תרבות הסכין" עליה עמד בית המשפט העליון בשורה של פסקי דין, נגע שממשיך ופושה בחברה. הערך המוגן העיקרי בעבירה של הפרת הוראה חוקית הוא כיבוד החוק ומערכת המשפט לצד שמירה על הסדר הציבורי.

בנסיבות העניין ובהתאם למבחן הקשר ההדוק, יש לראות במכלול מעשיו של נאשם 1 כאירוע אחד, בגינו יש לקבוע מתחם עונש הולם אחד. עונש המקסימום קבוע לצד העבירה בה הורשע הנאשם עומד על 20 שנות מאסר, עונש המלמד על החומרה בה רואה המחוקק המתה גם כאשר זו נעשית באחריות מופחתת.

ב"כ המאשימה סבורה כי מידת הפגיעה של הנאשם בערכים החברתיים המוגנים היא "בדרגת חומרה גבוהה ביותר". בהקשר לכך נטען כי מעשיו של נאשם 1 כוללים היבטים לא מעטים של תכנון, כאשר זה הבין טרם המפגש שהדברים עלולים להגיע לכדי עימות וחרף כך הוא הגיע למפגש כשהוא מחזיק ברשותו חפץ חד וארוך והכל תוך כדי שהוא מפר תנאים מגבילים שהושתו עליו במסגרת תיק אחר. חלקו של נאשם 1 מלא ומשמעותי כאשר היו לו מספר "נקודות יציאה" בהן יכול היה לסיים את האירוע. נאשם 1 בחר שלא לעשות כן וחלף כך נקט בפרץ אלימות ברוטאלית שהופסק אך בשל התערבות עובר אורח. תוצאת מעשיו היא הקשה ביותר, אובדן חיי אדם. הנזק כפי שבא לידי ביטוי

בתסקיר נפגע עבירה רב ומשמעותי.

לטענת המאשימה ולקולה, יש לקחת בחשבון את הקרבה ל"סייג לאחריות פלילית" ובתוך כך לעובדה שהמנוח שלף לפחות סכין אחת באירוע; לכך שהמנוח ונאשם 2 היו הראשונים ששלפו סכינים באירוע; את פציעתו של נאשם 1 בפניו. לצד זאת ראתה ב"כ המאשימה להדגיש כי בעוד שלצורך התקיימות הנסיבות של "אחריות מופחתת" על הנאשם לעמוד ברף של "ספק סביר", על מנת שנאשם יזכה להתחשבות נוספת במצבו הנפשי בגדרי אותה "אחריות מופחתת" עליו לעמוד ברף מחמיר יותר של "מאזן הסתברויות". בהקשר לכך, יש לקחת בחשבון כי הנאשם עמד ב"מעט מעל ל-3" תנאים מבין 6 התנאים להתקיימות "הגנה עצמית", זאת במאובחן ממי שעמד במרביתם המוחלט של התנאים להתקיימותה של הגנה עצמית.

נטען כי גם כאשר מדובר בהמתה ב"אחריות מופחתת" יש לשקול את מידת אכזריות המעשה וחומרת האלימות שבענייננו, די בצפייה בסרטון ללמוד על חומרת האלימות ועל המתקפה הברוטאלית של נאשם 1 את המנוח.

באשר לפסיקה הנוהגת צוין כי הגם שחלפו מספר שנים מאז תיקון 137, ככל שהדבר נוגע לעבירה של המתה באחריות מופחתת הפסיקה אינה רבה ומדיניות הענישה טרם גובשה. המאשימה הפנתה לע"פ 28455-10-24 פירדובסי חוסיינוב נ' מדינת ישראל (10.8.25) (להלן: "עניין חוסיינוב") שבו נגזרו על הנאשם 14 שנות מאסר. עוד הפנתה לע"פ 640/21 סלמאן עאמר נ' מדינת ישראל (7.7.22) (להלן: "עניין עאמר") שבו בית המשפט העליון קיבל את ערעורו של המערער, הרשיעו בעבירת המתה באחריות מופחתת והעמיד את עונשו על 14 שנות מאסר. לטענת המאשימה יש לאבחן את המקרה שלפנינו לחומרה אל מול שני פסקי הדין הללו.

בגין האמור, סבורה המאשימה כי יש לקבוע מתחם עונש הולם ביחס לנאשם 1 ככזה הנע בין 17 ל-20 שנות מאסר בפועל.

בקביעת עונשו של נאשם 1 בגדרי המתחם, סבורה המאשימה כי יש למקם את עונשו בתקרתו של מתחם העונש ההולם וזאת בשים לב לכך שאין זו הסתבכותו הראשונה של הנאשם עם החוק, העדרם של שיקולי שיקום, ומתן דגש על שיקולי הרתעת הרבים והיחיד.

באשר לנאשם 2, המאשימה עמדה על כך שמדובר בפגיעה משמעותית בערכים המוגנים שעניינם בטחונו כבודו ושלומו של אדם, וכי בסופם של דברים, לא ניתן להתעלם מכך שמדובר באירוע בו אדם סיים את חייו. נאשם 2 צפה את האפשרות שתפתח סיטואציה אלימה והצטייד בסכין טרם הגעתו למפגש, נאשם 2 הוא זה שהחל במעשה האלימות מבלי שקדמה לו התגרות או סיבה גלויה תוך שהוא מסלים את האירוע. נאשם 2 הגיע לאירוע לא לו, ובדומה לנאשם 1 נקט באלימות הגם שעובר לכך היו לו מספר "תחנות יציאה". חלקו של נאשם 2 מלא ובלעדי ופוטנציאל הנזק רב וגדול ואך מזל שלא הסתיים בפגיעות קשות או בקיפוח חיי אדם.

בשים לב לאמור ולפסיקה הנוהגת, סבורה המאשימה כי מתחם העונש ההולם בענייניו של נאשם 2, נע בין 2 ל-4 שנות מאסר בפועל, כשיש למקם את עונשו בתקרת המתחם נוכח עברו הפלילי, העדר נטילת אחריות, רמת הסיכון להישנות עבירות בתחום האלימות, העדרה של המלצה טיפולית, ושיקולי הרתעת היחיד והרבים.

טיעוני ב"כ הנאשם 1 לעונש:

ב"כ הנאשם 1 במסגרת טיעונו הכתובים לעונש, כמו גם בעל פה, עמד תחילה על טיבה של העבירה בה הורשע הנאשם, המתה בנסיבות של אחריות מופחתת, תוך מתן דגש על כך שבעבירה זו הנאשם אינו "מתויג" כרוצח. הלה הפנה לדברי ההסבר להצעת החוק ולפסיקה אשר באה בעקבות תיקון 137 שגם בה בתי המשפט ראו לנכון לתת ביטוי להעדר תיוגו של הנאשם כרוצח.

גם סנגוריו של נאשם 1 בדומה לבאת כוח המאשימה, ביקשו להסתמך על עניין חוסינוב ועל אמירת בית המשפט באותו מקרה בנוגע לכך שבעבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת, טווח הענישה צפוי להיות רחב יחסית, שעה שמדובר במעשי המתה שנעשו בנסיבות חריגות וייחודיות. עוד הופנה בית המשפט לכך שמדובר בעבירה שנמצאת מעט מעל גבול תחולת סייג האחריות הפלילית, כאשר מנגד, חציית אותו גבול מובילה לקפיצה איכותית משמעותית. נטען כי נוכח ייחודיות עבירה זו, אין לייחס משקל רב לכך שלמעשים נלווה יסוד נפשי של "כוונה". לטענת ההגנה, במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם ניתן להתחשב פעם נוספת באותן נסיבות שמלכתחילה הביאו את בית המשפט למסקנה שמדובר בהמתה באחריות מופחתת.

באופן רעיוני, במצבים בהם המעשים נעשו בקרבה לסייג, או אז האחריות של הנאשם, ונגזרת מכך העונש, צריכים לבוא לידי ביטוי אך ורק בגין "החריגה" מדרישות הסייג. לחיזוק טענתם הפנו לספרם של המלומדים קרמניצר וגנאים "הרפורמה בעבירות ההמתה (2019) מחקר היסטורי והשוואתי". נטען כי מלכתחילה העבירה בה הורשע הנאשם 1 בוצעה בתנאים של הגנה עצמית שחרגה חריגה מעטה מאותם תנאים מצטברים, דבר שיש בו כדי להפחית במידת האנטי חברתיות הגלומה בה.

הוטעם כי בענייננו גם אם נקבע שהנאשם 1 חטא בכניסה למצב עקב "התנהגות פסולה", לא נטען ולא הוכח כי הלה הצטייד בסכין, אדרבא לפי חוות דעת, קביעת מומחה ההגנה היא כי מדובר במברג. האחרים שעמם הגיע נאשם 1 (זייד ופלוני) הגיעו בידיים ריקות. הנאשם 1 ניסה תחילה לשוחח עם המנוח ורק לאחר ש"הקבוצה השנייה" שהגיעה מצוידת בסכינים הסלימה את האירוע על ידי שליפתם ורק לאחר שהמנוח ניסה כבר לחתוך את הנאשם בפניו שלף הנאשם את אותו חפץ שהביא מביתו.

הושם דגש על כך שבית המשפט קבע בזיקה לטענת ההגנה העצמית כי מרביתם של התנאים התקיימו. גם ביחס לתנאי של המידיות נקבע כי הנאשם לא עמד בו משלא חדל ממעשיו לאחר שתי תנועות הדקירה הראשונות. בעניין זה נטען כי גם לפי קביעת בית המשפט המנוח המשיך לאחוז בסכין, כאשר בשלב זה נאשם 1 גם נפצע בפניו. כך הם פני הדברים ביחס לחריגה מתנאי הנחיצות הכמותית באשר זו מתייחסת רק לאותן תנועות דקירה לאחר שתי הדקירות הראשונות. נתונים אלה אליבא דסנגורים מלמדים כי נאשם 1 היה קרוב מאוד לסייג ההגנה העצמית, בפרט כאשר מסתבר ששתי הדקירות הראשונות הן אלו הדקירות הקטלניות. בעניין אחרון זה, נטען כי מתוך הכרעת הדין נלמד כי הדקירות עצמן אינן בגדר חריגה אלא הפנייתם לעבר חזהו של המנוח, הפכו אותן לכאלו.

בשים לב להעדרה של פסיקה רבה בעבירה זו, ביקשה ההגנה להתבסס על פסיקה שקדמה לתיקון 137 שאזכרה על ידי בית המשפט העליון בעניין עאמר ועניינה עבירות המתה שחסו תחת עבירת ההריגה. כך הופנה בית המשפט לע"פ 20/04 קליינר נ' מדינת ישראל (30.6.04) שבו נגזרו על נאשם שהורשע בעבירת הריגה 5 שנות מאסר, וכן ע"פ 3769/06 בן שמחון נ' מדינת ישראל (21.6.07) שבו נגזרו על נאשם 9 שנות מאסר בגין הרשתו בעבירת הריגה. המשותף לכל אותם מקרים הוא שלמעשה ההריגה קדם אירוע של תקיפה ובית המשפט התחשב בכך.

לטענת ההגנה, ענייננו קרוב מאוד למקרה שנדון בע"פ 3490/13 **איברהים נ' מדינת ישראל** (19.8.15). באותו תיק, דובר על כך שעל רקע סכסוך קודם בין המערער למנוח, המערער יצא מביתו כשהוא מצויד בסכין, וכשחלף ליד המנוח ירק לעברו. המנוח בתגובה הלך לקיוסק שבבעלותו, לקח משם מברג וניסה לדקור את המערער. בשלב זה, המערער שלף את הסכין ודקר את המנוח 4 דקירות בפלג גופו העליון ונמלט מהמקום. בית המשפט המחוזי גזר על הנאשם 9 שנות מאסר. בית המשפט העליון הפחית את עונשו ל-7.5 שנות מאסר תוך מתן משקל לכך שהמנוח היה זה שפתח באלימות.

נטען כי נוסף לכל אלה קיימות נסיבות רלוונטיות נוספות כאמור בסעיף 40ט(א) לחוק שאמורות להביא להקלה בעונשו של הנאשם, בכללן העובדה כי אין המדובר באירוע שתוכנן מראש וכי גם אם הנאשם לקח עמו חפץ חד היה זה מלכתחילה לצורך הגנה עצמית. הנסיבות שהביאו את הנאשם לפעול היו נעוצות בתקיפה האלימה של הנאשם 2 והמנוח. בית המשפט אף ראה לנכון להותיר בצריך עיון את השאלה האם מעשיו של הנאשם נעשו בתכוף להתגרות שהובילה לקושי בצורה ניכרת של הנאשם לשלוט בעצמו.

באשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, הוטעם כי מדובר בנאשם צעיר בן 22 במעמד הטיעונים לעונש ובן 19 בעת התרחשות העבירה. לנאשם נסיבות חיים קשות, לרבות היותו חשוף לאלימות מצד אביו. הנאשם בוחן מעשיו באופן ביקורתי ומביע חרטה.

באשר לרכיב הפיצוי, הואיל והמנוח וחברו הנאשם 2 הם אלה שדרדרו את האירוע מדחיפות לשליפת סכינים - דבר שהעמיד את הנאשם בסכנה וחייב אותו לפעול - אין מקום להשית עליו פיצוי.

מטעם הנאשם 1 העיד לעניין העונש מר פרידג' אבו גדיב. המדובר במי שלדבריו התבקש מאביו של נאשם 1 לנסות ולערוך סולחה בין המשפחות. לטענתו, חודש לאחר האירוע פנה לאביו של המנוח ומסר לו שמשפחתו של הנאשם מעוניינת לשבת עמו ולפצות אותו ואולם האבא סירב לעשות כן. אביו של הנאשם שלח אנשים נוספים לשוחח עם אביו של הנאשם ואולם האב סירב לערוך סולחה, הגם שלמיטב ידיעתו אחיו של המנוח כן מעוניין להגיע להבנות.

הנאשם 1 בדבריו לעונש מסר כי הוא מצטער על מה שארע. מבחינתו הכל היה בטעות וכואב לו על המנוח ומשפחתו. אם הוא היה יכול הוא היה מחזיר את הדברים לקדמותם.

טיעוני ב"כ הנאשם 2:

ב"כ הנאשם 2 עמד בפתח טיעוניו לעונש בכך שהנאשם זוכה מעבירה חמורה משמעותית, מזו שיוחסה לו בכתב האישום והורשע תחתיה בעבירה אחרת, קלה יותר (ניסיון לחבלה חמורה בנסיבות מחמירות). מלכתחילה הנאשם 2 לא היה מעוניין בניהול הוכחות בתיק ומטעמים הקשורים, בין היתר לבקשה שלו להפריד את האישומים ("**ממש נכפה על הנאשם 2 לנהל את ההליך**"). בין כך ובין כך זיכויו מהעבירה החמורה שיוחסה לו מלמד כי ניהול ההליך לא היה לשווא. לא זו אף זו, ניהול ההליך במובנים מסוימים פעל לחובת הנאשם 2 שוויתר מלכתחילה על שמיעת מרביתם של העדים הרלוונטיים לעניינו ועניינו נגרר אך בשל שמיעת העדים הנוגעים לנאשם 1.

באשר לנסיבות ביצוע העבירה נטען כי הנאשם 2 לא היה מושא הסכסוך, לא הוא זה שהחל בתקיפה שבמרבית הזמן הוא דווקא ניסה לברוח מפניהם של אלה שהתקיפו אותו. הנאשם 2 היה זה שהוביל את המנוח לבית החולים. הודגש כי מדובר בעבירת ניסיון שבגדרה לא נגרמה לזייד שום פגיעה או נזק. בנסיבות העניין מתחם העונש צריך להיות נמוך משמעותית מזה לו עותרת המאשימה.

לדברי הסנגור ביחס לכל אותו מתחם עונש הולם שיקבע על ידי בית המשפט, יש לחרוג ממנו מטה בשל שיקולי שיקום. בעניין זה, נטען כי התסקיר לעניין העונש שהוגש לבית המשפט אינו עדכני ואינו משקף את דרכו השיקומית של הנאשם לאשורה. נטען כי קצינת שירות המבחן נפגשה עם הנאשם 2 בעת שהיה במאסר בחודש יולי 2025 כאשר התסקיר הוגש באוגוסט 2025 עובר לטיעונים לעונש שנקבעו במקור לחודש ספטמבר 2025. מטעמים שאינם קשורים לנאשם הטיעונים לעונש נדחו לסוף חודש נובמבר. בין לבין הנאשם שוחרר ממאסרו בתיק האחר שחרור מוקדם לאחר שוועדת השחרורים בפניה התייצב הנאשם מצאה לקבל טיעונו בנוגע להליך הטיפולי אותו עבר בכלא והכל כמפורט בהחלטתה מיום 27.10.25 (וש"ר 05-25-68361). לטענת הסנגור מדובר ב"התנגשות המלצות". במצב דברים זה יש להעדיף את זו העדכנית יותר שהתקבלה בהסתמך על הערכות גורמי המקצוע הטיפוליים בכלא, כמו גם על המלצת רש"א שבנתה לנאשם תוכנית טיפולית בקהילה. הנאשם כיום עובד, מוסר בדיקות שתן נקיות ועל פניו נתרם מההליך הטיפולי.

באשר לפסיקה הנוהגת בעבירה בה הורשע הנאשם, נטען כי זו נמוכה משמעותית מזו שלה עותרת המאשימה כשבמקרים חמורים יותר בהם נגרם נזק הושתו עונשי מאסר שלא עלו על 18 חודשי מאסר בפועל. עוד נטען כי הפסיקה אליה מפנה המאשימה היא פסיקה ישנה שאינה משקפת את הפסיקה הנוהגת על ידי בתי המשפט בשנים האחרונות. בנסיבות העניין, גם אם מבחינה משפטית "דווקנית", לא ניתן לגזור עונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות לתקופה העולה על 9 חודשים, ניתן בנסיבות העניין לגזור על הנאשם את התקופה המקסימלית של 9 חודשים תוך לקיחה בחשבון כי זה היה מצוי 6 חודשים במעצר של ממש. נקיטה בדרך מעין זו מתיישבת גם עם אותה ענישה שהיא בפני עצמה מחמירה.

הנאשם 2 בדבריו לעונש הביע צער על האירוע. לטענתו גם הוא ומשפחתו איבדו את כל הדברים הטובים שהיו להם בעקבות אותו אירוע. המנוח היה חבר שלו והוא בטרומה ממה שקרה לו. הוא החליט לטפל בעצמו ולשנות את דרך חייו. כיום הוא משולב בתכנית של רש"א, משתלב בקבוצות והוא מקווה שלא לאכזב את עצמו ואת האחרים.

דין והכרעה:

על פי סעיף 40ג(א) לחוק העונשין, בקביעת מתחם העונש בהתאם לעקרון ההלימה, על בית המשפט להתחשב: **"בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה"**.

במעשיו האמורים לעיל, פגע הנאשם 1 בערך המוגן שעניינו קדושת החיים. יפים לענייננו הדברים האמורים בע"פ 9422/11 דהן נ' מדינת ישראל (3.7.13):

"דומה, כי כבר נאמר כל שניתן על הקלות הבלתי נתפסת בה נגדעים בארצנו חיי אדם, ולא נותר אלא לחזור על הדברים. חילופי דברים וסכסוכים של מה בכך מובילים במקרים רבים מדי ובמהירות גדולה מדי לשליפת כלי נשק, קר או חם, או לנקיטה במעשי אלימות קטלנים. יתרה מכך, לעיתים נדמה שחל פיחות בלתי נסלח ובלתי נסבל בערכם של חיי אדם. בראש ובראשונה עלינו לשוות לנגד עינינו את המנוח שחיינו קופדו בנסיבות שאין להשלים עימן, ולהגנה על ערך החיים וקדושתם שמור משקל משמעותי ביותר במלאכת הענישה..."

עוד פגע הנאשם 1 בכך שביקש לפתור סכסוך בדרך אלימה, בערכים המוגנים שעניינם, ביטחון הציבור, שלטון החוק והסדר הציבורי.

נאשם 1 הפר את מעצר הבית המלא שבו אמור היה להימצא ולא בפעם הראשונה (אם כי כאמור בהכרעת הדין, לא מצאנו להרשיעו בריבוי עבירות). הפרה של הוראה חוקית אינה אלא החלטה מודעת להפר הוראות של בית המשפט. סלחנות כלפי הפרה של צווי בית משפט, מעבר לכך שתעמיד בסיכון את הציבור או את מי שהצו נועד להגן עליו, תפחית מעילותן של אותן חלופות ובטווח ארוך, יכול ותוביל לכך שבתי המשפט, ינקטו באמצעים שפגיעתם בחירותו של אדם גדולה יותר, כגון מעצר.

במעשיו, פגע **הנאשם 2** פגיעה משמעותית בערכים החברתיים המוגנים שעניינם ביטחונו ושלומו של אדם. בהינתן כך שגם מעורבותו של נאשם 2 הייתה אגב יישוב סכסוך בדרך אלימה הרי שבמעשיו האמורים פגע גם בערך המוגן של שלטון החוק והסדר הציבורי.

גזירת העונש בעבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת - מסגרת נורמטיבית:

טרם נדרש לנסיבותיו הקונקרטיות של תיק זה, שעה שמצויים אנו בשלב של גזירת העונש, מוצאים אנו חובה להקדים ולומר מספר מילים ביחס לטיבה של העבירה בה הורשע הנאשם 1.

עובר לתיקון 137, את מעשיו של הנאשם נדמה כי נדרשים היינו לבחון לאורו של סעיף 300א(ב) לחוק שכותרתו הייתה "עונש מופחת" וזו לשונו: **"על אף האמור בסעיף 300, ניתן להטיל עונש קל מהקבוע בו, אם נעברה העבירה באחד מאלה: ... (ב) במצב שבו מעשהו של הנאשם חרג במידה מועטה בנסיבות העניין, מתחום הסבירות הנדרשת לפי סעיף 34טז לשם תחולת הסייג של הגנה עצמית..."**

חרף הדמיון בין סעיף 300א(ב) לחוק לבין העבירה בה הורשע הנאשם, קיימים 3 הבדלים מהותיים: ראשית, בעוד שסעיף 300א(ב) היה בגדר הסדר עונשי מקל, כך שהנאשם שהורשע היה מתויג כרוצח, סעיף 301ב(ב)(3) לחוק שבו הורשע הנאשם דן בשאלת האחריות, וכאמור מוצא בעת התקיימות הנסיבות המתאימות שלא לתייג את מבצע העבירה כרוצח. שנית, סעיף 300א(ב) לא קבע מה יהיה העונש בהתקיימות אותן נסיבות מיוחדות וכאמור ציין כי ניתן לחרוג מעונש מאסר עולם שהיה בבחינת עונש מנדטורי. ביחס להמתה בנסיבות של אחריות מופחתת נקבע עונש מקסימום של 20 שנה. שלישית, בעוד שסעיף 300א(ב) לחוק צמצם את גדרי המקרים לחריגה ב"מידה מועטה" אך ורק ביחס לסייג ה"הגנה עצמית" ובתוך כך ביחס לרכיב הסבירות, המתה בנסיבות של אחריות מופחתת רחבה יותר וחלה נוסף להגנה עצמית גם על סייג ה"צורך" ו"הכרח", כשבתוך כך, החריגה יכול ותהיה ביחס לכל אחד מהדרישות המצטברות להתקיימותן של אותם סייגים.

מבחינת מדרג החומרה של עבירות ההמתה לאחר תיקון 137, עבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת מצויה מתחת לעבירת הרצח (בכוונה או באדישות) ומעל העבירה של המתה בקלות דעת (לגביה נקבע עונש מקסימום של 12 שנות מאסר) ועבירה של גרם מוות ברשלנות בהתאם להוראת סעיף 304 לחוק (לגביה נקבע עונש מקסימום של 3 שנות מאסר).

מלשון החוק, ניתן לראות כי העונש הקבוע לצד העבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת לפי סעיף 301ב(ב)(3) לחוק חמור יותר מהחלופה המצוינת בסעיף 301ב(א) לחוק שעניינה מעשה בעת שהנאשם היה נתון במצב של מצוקה נפשית קשה עקב התעללות חמורה ומתמשכת בידי מי שהנאשם

גרם למותו (15 שנים לעומת 20 שנים בעניינו).

לשון החוק לאחר התיקון לכאורה מציבה קושי מובנה בגזירת עונש בנסיבות כבעניינו. מחד גיסא, לו דובר בחריגה שאינה מעטה, (לא כל שכן חריגה משמעותית) או אז הנאשם היה מורשע ברצח כשניתן לגזור עליו עונש מאסר עולם. מאידך גיסא, כאשר מדובר בחריגה "במידה מועטה" עצם הטרמינולוגיה, לכאורה מרמזת שמדובר במי שהיה כ"פסע" מפטור מלא מאחריות פלילית. ואם כך הם פני הדברים, הכיצד ניתן לגזור על נאשם בנסיבות שכאלה, עונש מאסר ממושך של שנים רבות לא כל שכן עונש של 20 שנות מאסר. בהקשר לכך גם ראו באי כוח נאשם 1 להפנות לפסיקה שמדברת על ה"קפיצה" הלא פשוטה הקיימת במצבים אשר אינם רחוקים מתחולת סייג כלשהו לאחריות פלילית (ראה עמ' 5 לטיעונים הכתובים).

לקושי הלכאורי ניתן למצוא מענה ראשון בכך שמדובר במעשים שגרמו לתוצאה הקשה ביותר שניתן לקבל והיא קיפוד חיי אדם. קדושת החיים נדמה מחייבת הצבת סנקציה עונשית חמורה, גם כאשר מדובר בחריגה במידה מועטה. מענה שני ניתן למצוא בדרישה המצטברת בחוק לאותה חריגה מועטה והיא הקביעה לפיה **"יש בנסיבות העניין כדי למתן את אשמתו"**. תנאי מצטבר זה מאפשר לבית המשפט לבחון את מכלול מעשיו של הנאשם במבט על ובראייה כוללת חלף התמקדות בדרישה או דרישות שמהן חרג הנאשם במעשיו.

לא בלי קשר, לא אחת, ההבדל בין נשיאה באחריות למעשים קשים לבין פטור מלא, הוא שרירותי ואף שכך מוחל ללא עוררין (ור' לדוגמא גבול האחריות הפלילית, גבול הקטינות, גיל שמתחתיו הסכמה לקיום יחסי מין לאו הסכמה היא וכיוצ"ב). כך גם בעניינו נוכח התוצאה הקשה, גם חריגה מועטה יש בה כדי להביא לאותה "קפיצה איכותית" בדמות נקיטת סנקציה עונשית משמעותית.

להשלמת המסגרת הנורמטיבית נציין כי נקבע בפסיקה שהנסיבות שהביאו את בית המשפט לקבוע במישור האחריות כי מדובר בהמתה באחריות מופחתת, רלבנטיות גם לקביעת העונש, אם כי בשלב זה, נדרש להוכיח התקיימותן ב"מאזן ההסתברויות" ולא ניתן להסתפק ברף של ספק סביר: **"..לצד זאת, יש לשוב ולהדגיש כי ההתחשבות באותה נסיבה שהובילה תחילה להרשעה בעבירת המתה בנסיבות של אחריות מופחתת, כגון "התגרות", לא מוצתה בעצם ההרשעה בחלופה זו. עבירת ההמתה בנסיבות של אחריות מופחתת אינה בגדר "הסדר ממצה" לצורך קביעת העונש. היינו, ניתן להתחשב פעם נוספת באותה התגרות, וליתר דיוק במידת התגרות, לצורך קביעת העונש (ראו והשוו: ע"פ 4149/23 עומאר נ' מדינת ישראל (23.6.24)). הדברים דומים ביחס לחלופות נוספות של עבירת ההמתה בנסיבות של אחריות מופחתת (ראו למשל: ע"פ 5374/20 מדינת ישראל נ' פלוני (12.4.22); ולהרחבה, ראו: יוסף אלרון ועומר רזין עבירות המתה: החוק והפסיקה 146-149 (2025))."**

מדיניות הענישה הנהוגת:

באשר למדיניות הענישה הנהוגה, בטרם זו תפורט, מספר הערות מקדימות.

ראשית, ייחודיותה של עבירה זו, הביאה את בית המשפט העליון בעניין חוסנייב לציין בהקשר לגזירת העונש כי: **"...ניתן לומר, בזהירות המתבקשת, כי טווח הענישה במקרי המתה בנסיבות של אחריות מופחתת צפוי להיות רחב יחסית. באופן מובנה, מדובר במקרי המתה שנעשו בנסיבות חריגות וייחודיות, כך שקשה לתחם אותן מראש מבחינה עונשית באמצעות קריטריונים ברורים."**

משכך, ודאי בשלב זה של התגבשות מדיניות הענישה, אין להקנות משקל יתר לבחינת מקרים אחרים בעלי דמיון מוגבל לנסיבות המקרה הקונקרטי שניצב לבחינתנו כעת. כפי שציינת במקרה אחר, בנסיבות מעט שונות: 'בשלב זה, יש להעדיף כי תישמר 'גמישות' עבור בתי המשפט לגזור את עונשו של נאשם בכל מקרה בהתאם לנסיבותיו' (ע"פ 5806/22 מדינת ישראל נ' גריפאת, פסקה 20 (20.11.2022)).

שנית, הפסיקה הנוהגת מהווה אך פרמטר אחד שעל בית המשפט לקחתו בחשבון כחלק ממכלול שיקולים עובר לקביעת מתחם העונש ההולם. לשון אחר, בהבניית שיקול הדעת, אין כוונה לערוך ממוצע חשבונאי של טווחי ענישה נהגים (ראה ע"פ 4910/16 אבני נ' מדינת ישראל [פסקה 7 לפסק דינה של כב' השופטת חיות] (5.4.17)). האמור לעיל מקבל משנה תוקף נוכח הערתנו הראשונה בדבר הותרת "גמישות" לבתי המשפט בגזירת העונש בעבירה זו.

שלישית, נוכח "גילו" הצעיר יחסית של תיקון 137 לחוק העונשין, פסיקת בתי המשפט טרם הצטברה לכדי תמונה שניתן להציגה כ"מסה קריטית" שיש בה כדי לשקף מדיניות ענישה סדורה בעבירת ההמתה בנסיבות של אחריות מופחתת שנעשתה תוך חריגה מועטה מתחולת סייג ההגנה העצמית. לצד האמור, הצטברה פסיקה לא מועטה שעניינה המתה באחריות מופחתת בשל נסיבות אחרות המפורטות בסעיף 301ב(א) ו-ב(ב) לחוק. יש בפסיקה זו כדי לשמש אבן בוחן לענייננו, בהבחנה המתבקשת. כך גם לדידנו, יש וניתן לעשות שימוש בגזרי דין עובר לתיקון 137 בעבירות לפי סעיף 300א(ב) לחוק וכן בגזרי דין בעבירות הריגה, בפרט במקרים בהם ההרשעה בעבירה זו חלף הרשעה בעבירת רצח נעשתה נוכח קיומו של קנטור.

ואחר הערות אלו, להלן פסיקה נהגת.

בעניין חוסיינוב - נדחה ערעורו של מי שהורשע בעבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת לאחר שנטל מהמנוח אקדח שהביא עמו לפגישה בין השניים וירה בו מספר כדורים. בית המשפט קבע כי איומי המנוח להרוג את המערער על רקע יחסים עכורים בשל סכסוך ונוכח רקעם התרבותי, מלמדים על קנטור מתמשך. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם הנע בין 14 - 17 שנות מאסר וגזר על המערער, נעדר עבר פלילי 14 שנות מאסר בפועל. בית המשפט דחה את הערעור תוך שקבע: "המערער פעל תחילה על מנת להדוף את המנוח, מתוך חששו מפניו משהתברר לו כי המנוח הגיע לאותו מפגש טעון חמוש באקדח. תגובתו המופרזת של המערער אמנם מוציאה את מעשיו מגדרי סייג ההגנה העצמית, אך בוודאי שניסיונות אלו בכללותן משמעותיות לצורך קביעת העונש". בית המשפט העליון חיווה דעתו כי נכון יותר היה לקבוע מתחם עונש הולם נמוך יותר במידה מעטה ולמקם את העונש בחלקו האמצעי-תחתון של המתחם. אולם משהתוצאה הסופית נכונה לטעמו, לא ראה מקום להתערב.

בע"פ 7416/22 דויט נ' מדינת ישראל (1.6.23) - נדחה ערעורו של מי שהורשע, במסגרת הסדר טיעון בעבירת המתה בנסיבות של אחריות מופחתת במצב של שכרות. על פי המתואר המערער והמנוח היו שותפים לדירה. בעקבות ויכוח שהתגלע ביניהם, נטל המנוח סכין וניסה לדקור את המערער. בין השניים התפתח מאבק במהלכו המנוח חנק את המערער ודקר אותו בכף היד. בשלב מסוים, המערער לקח את הסכין מידי המנוח ובמהלך מאבק דקר אותו בחזה, בבטן התחתונה ובגבו מימין. לאחר שהמנוח נפל על הרצפה המערער דקר אותו 6 דקירות נוספות בגבו. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 10 - 15 שנות מאסר וגזר על המערער, נעדר עבר פלילי,

בעל מצב רפואי מורכב, 12 שנות מאסר בפועל ופיצוי בסכום של 4000 ש"ח.

בע"פ 2132/23 נאור ביטון נ' מדינת ישראל - נדחה ערעורו של מי שהורשע בעבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת בעקבות התגרות ובעבירה של סחר בסם. על פי המתואר המנוח שביקש לרכוש מהמערער סם, הגיע אל נקודת המפגש ולאחר שקיבל לידי את הסם, ריסס לעבר המערער גז מדמיע והחל נמלט בריצה לאורך הרחוב. המערער דרך את האקדח שהיה ברשותו והחל במרדף אחרי המנוח וירה בו. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 9 ל-15 שנות מאסר וגזר על המערער, צעיר, נעדר עבר פלילי, שהביע חרטה ולקח אחריות על מעשיו, 11 שנות מאסר בפועל.

בע"פ 6122/21 ולדימיר ליסיצין נ' מדינת ישראל (2.5.22) - נדחה ערעור על עונש מאסר בן 14.5 שנים שנגזרו על המערער שהורשע על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת (שכרות). על פי המתואר בעת ששהה במחסן יחד עם חברו הטוב והשניים שתו לשכרה. בשלב מסוים הודיע המערער לאשתו של החבר כי הוא משתולל ושתגיע במהירות. במקביל החל לקשור את החבר בכבלים חשמליים שמצא במחסן. בהיותו שיכור כרך והידק את אחד הכבלים סביב צווארו של החבר וחנק אותו למוות. בית המשפט העליון, העמיד את עונשו של המערער, נעדר עבר פלילי על 12 שנות מאסר בפועל ופיצוי בסכום של 40,000 ש"ח.

בעניין עמאר - בית המשפט קיבל את ערעורו של המערער שהורשע תחילה ברצח לאחר שירה במנוח שהחל להכות את המכונת של המערער באמצעות אלה, בעת שישב בתוכה עד שהשמה בה נופצה. בית המשפט פסק כי אין לראות במערער כמי שהמית את המנוח בכוונה תחילה, כמשמעות הדבר בסעיף 301(א) לחוק העונשין, טרם תיקון 137 לחוק, בהינתן הקינטור המתמשך מצד המנוח כלפיו וההתגרות בתכוף להמתה. לפיכך, הרשעת המערער בעבירת הרצח הומרה להרשעה בעבירת הריגה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, טרם תיקון 137, ועונשו לריצוי בפועל הועמד על 14 שנות מאסר (חלף 20).

באשר לעבירה של הפרת הוראה חוקית הרי שמדיניות הענישה הנוהגת נעה בין ענישה צופה פני עתיד לבין עונש מאסר קצר. בעניין זה בית משפט נותן דעתו כאמור לטיב ההפרה כמו גם לשאלה אם אגב הפרתה בוצעו עבירות נוספות.

אשר למדיניות הענישה הנהוגה בעבירה של ניסיון לחבלה חמורה בנסיבות מחמירות (ביחס לנאשם 2):

בע"פ 6253/18 עטור אבו ריא נ' מדינת ישראל (21.1.19) - נדחה ערעור על חומרת עונש מאסר בן 18 חודשים שהוטל על המערער שהורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירות של ניסיון לחבלה חמורה בנסיבות מחמירות והפרעה לשוטר במילוי תפקידו. על פי המתואר במסגרת סכסוך החליט המערער לפגוע בשני אחים. המערער הגיע למקום האירוע כשהוא נוהג במשאיתו והאיץ את מהירות נסיעתו לכיוונם ועקף נידת משטרה שעמדה במקום, עלה חלקית על המדרכה והסיט את המשאית לכיוונם בניסיון לפגוע בהם. בהמשך ניסה לפגוע בהם באמצעות אבן שאחז בידו. השוטרים שהבחינו במעשה, חסמו את דרכו של המבקש ותפסו אותו בניסיון להשתלט עליו חרף התנגדותו.

בע"פ 6520/14 מוחמד בוקאעי נ' מדינת ישראל (30.4.15) - נדון עניינו של מערער אשר הסיע ברכו קטין לבית המשפחה היריבה. עם הגיעם למקום, המערער עצר את הרכב והמתין בתוכו כאשר המנוע פועל. הקטין יצא מן הרכב ירה באקדחו 8 יריות לעבר הנוכחים במקום, בהמשך חזר לרכב בו

המתין המערער והשניים נמלטו מהמקום. להדגיש כי לא נגרמה כל פגיעה למי מהנוכחים. בגין מעשים אלו, הורשע המערער בעבירות של סיוע לניסיון לחבלה חמורה בנסיבות מחמירות וכמבצע בצוותא בעבירה של נשיאת נשק. בית המשפט המחוזי גזר על המערער מאסר בפועל בן 30 חודשים לצד מאסר מותנה. בית המשפט העליון דחה את הערעור. המערער במקרה זה היה נעדר עבר פלילי והמלצת שרות המבחן הייתה למאסר בדרך של עבודות שרות. יצוין הגם שמדובר במעשים שבוצעו באמצעות אקדח, עניינו בסיוע לניסיון שהעונש בצדה של העבירה אמור להיות מחצית מהעונש בגין ביצוע העבירה המושלמת.

בע"פ 4609/14 **בסט נ' מדינת ישראל (1.3.15)** - נדון עניינו של מי שהורשע בעבירות של ניסיון לחבלה חמורה בנסיבות מחמירות ובעבירת מהומה ועלבון במקום ציבורי לאחר שבמהלך שהותו בבריכת מלון התעמת עם קב"ט המלון, הניף לעברו בקבוק שבור וקרא לעברו קריאות גזעניות. בית המשפט המחוזי השית על המערער 18 חודשים מאסר בפועל. בית המשפט העליון קיבל את הערעור על חומרת העונש וקבע מתחם הנע בין 12 - 42 חודשים וקבע כי יש לחרוג מהמתחם מטה בשל שיקולי שיקום בהצטרף לגילו הצעיר ולהעדרו של עבר פלילי בעניינו. עונשו של המערער הועמד על תשעה חודשי מאסר בפועל.

נסיבות ביצוע העבירה:

באשר לנאשם 1, הן ההגנה והן התביעה התמקדו בטיעוניהם במידת החרیגה מתחולת סייג ההגנה העצמית, תוך סכימת הדרישות שהתקיימו אם לאו לצורך בחינת תחולתה של "הגנה עצמית". זאת נעשה, הגם שכבר בהכרעת הדין ראינו לנכון להעיר כי את אותה חריגה אין לבחון "מספרית" (ר' עמ' 87 להכרעת הדין, פסקה שלישית). הבחינה היא בחינה מהותית, והמסקנה אליה הגענו בסופם של דברים, היא כי במעשיו האמורים, פגע הנאשם 1 פגיעה קשה בערכים החברתיים המוגנים.

ראש וראשונה, ולחומרה יש לתת את הדעת לתוצאה הקטלנית, קיפוד פתיל חייו של המנוח, אדם צעיר בראשית חייו, אדם עם שאיפות ורצונות, בן 19 במותו, עולם ומלואו שהיה ואינו. מותו המית אסון כבד על משפחתו ובפרט על אחותו נ' שנאלצה לדאבונה הרב להתמודד פעם נוספת עם טראומה משפחתית לאחר שאמה נרצחה לנגד עיניה. האלימות נטולת הרסן הכתה במשפחת המנוח פעם אחר פעם. הנאשם 1 אינו אחראי למות אמה של נ' ואולם הוא אחראי לתמונת הנזק הקשה בעניינה של נ' כתוצאה ממות אחיה. הדברים המפורטים בתסקיר נפגע העבירה מדברים בעד עצמם ולא מצאנו לחזור על כל שפורט בו.

מעבר לתוצאה הקטלנית שהיא עיקר הדברים, יש לקחת בחשבון כי מלכתחילה מדובר על תקיפה אלימה וקשה בשל אירוע של מה בכך, אירוע סתמי, שגם בדוחק נתקשה להגדירו "כסכסוך". למעשה די היה בכך שזייד העלה תמונה לאינסטגרם שלא נשאה חן בעיני המנוח (ומתוך שמיעת הראיות נתקשינו להבין מה בדיוק לא נשא חן בעיניו) על מנת ששתי הקבוצות היריבות ייקבעו מפגש בשעת לילה במגרש החניה בסמוך לבית הספר בתל שבע.

לא זו אף זו, זייד ביקש מנאשם 1 להצטרף אליו לאותו מפגש וזה האחרון, הגם שאינו קשור כלל להתרחשויות שקדמו לאותו מפגש לא היסס לרגע, לא תהה האם ניתן להגיע לפתרון ה"סכסוך" בדרכי שלום והביע נכונותו ל"סייע", והכל מבלי שהיה ב"מעצר הבית בו היה נתון בכדי להפריע לו מלהצטרף אל זייד. יתירה מכך, נאשם 1 וזאיד דאגו לצרף אליהם אדם שלישי שאת זהותו נמנעו מלחשוף לאורך

כל החקירה וניהול המשפט.

הדברים שפורטו באריכות בהכרעת הדין ביחס לתנאי כניסה למצב בהתנהגות פסולה, תקפים וביתר שאת לעניין גזירת העונש. נאשם 1 היה מצוי באותה עת בתנאים מגבילים שהושתו על ידי בית משפט במסגרת תיק אחר, בגדרם היה עליו להימצא בתנאי מעצר בית מלאים. הנאשם 1 הודה כי התעלם לחלוטין מהוראה זו של בית המשפט וכשם שהפר אותה בהזדמנויות קודמות, כעולה מדבריו שלו, כך גם באותו ערב לא ראה בה כדבר שיעמוד בינם לבין הגעה לאותו מפגש. ההגעה למפגש אליבא דנאשם 1 חייבה אותו להרחיק לכת כדי חצי שעה הליכה ממקום מעצר הבית. למעשה, די בהפרה הבוטה של תנאי מעצר הבית כדי להשית על נאשם 1 סנקציה משמעותית.

נאשם 1, כפי קביעתנו צפה מראש את האפשרות שהמפגש יתדרדר לכדי פסים אלימים ובשל האמור דאג להצטייד מראש בחפץ חד וארוך אותו נשא בכיס מעילו מבעוד מועד. גם אם כפי טענת ההגנה (עליה שבו וחזרו פעמים רבות) לפיה יכול ומדובר במברג (וקביעתנו היא כי מדובר בחפץ חד וארוך), אין בכך כדי להפחית מחומרת הדברים. מברג כמוהו כסכין וביכולתו לגרום לתוצאות קטלניות והראייה לכך, היא מותו של המנוח. עוד ר' למשל המקרה שנדון בע"פ 10049/08 אבו עזא נ' מדינת ישראל (23.8.12), שבו המערער דקר שוטר בצווארו באמצעות מברג והביא למותו (למותר לציין כי גם שם המעשים בוצעו אגב הפרת מעצר בית). במובנים מסוימים הצטיידות מראש במברג בידיעה כי הוא עלול לשמש לתקיפה מהווה נסיבה לחומרה וזאת בשל האפשרות לטעון כי מדובר בהחזקה תמימה היה והוא ייתפס בידי מחזיקו עובר לשימוש בו.

בהקשר לכך נקבע, לא אחת כי קיים "קו ישר ועקוב מדם" המחבר בין עבירה של החזקת סכין לעבירות החמורות שבספר החוקים. ככל שיורתעו אנשים מלצאת מפתח ביתם עם סכין, משל מדובר היה בפלאפון או ארנק, כך גם ימעטו קורבנות נוספים. תיק זה מהווה דוגמא מוחשית להתממשות אותו סיכון. בהקשר לכך ראה בע"פ 10102-09-24 מדינת ישראל נ' עודי אבו נאב [פס' 3-4 לפסק דינו של הנשיא עמית] (6.1.26):

"נאמר בפסיקה כי "ההצטיידות בסכינים, בין להגנה עצמית, בין לתכלית אחרת, מהווה 'מכפיל כוח' שיוצר פוטנציאל לנזק משמעותי עצום ורב' (ע"פ 7682/18 עלקם נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (4.4.2019)... הנה כי כן, ענייננו בתופעת הסכינאות, והפסיקה עמדה על 'הצורך לעקור מן השורש את 'תת-תרבות הסכין', הטומנת בחובה פוטנציאל לנזק רב ומצדיקה נקיטה באמצעי ענישה מחמירים'... זה לא מכבר נקבע בפסיקה כי 'מן הראוי להעלות את הרף בעבירות מסוג זה. חומרתן הרבה של עבירות האלימות המבוצעות באמצעות סכין, בשים לב לפוטנציאל הנזק המשמעותי שעלול להיגרם מהן [...], מחייבת החמרה של מדיניות הענישה הנוהגת לאור תפקידו של בית המשפט במיגור התופעה' (ע"פ 3867/23 מדינת ישראל נ' שנקור, פסקה 11 (11.7.2023))."

סיכומם של דברים הם שנאשם 1 הגיע, כחלק מחבורה למקום המפגש, כשהוא מצויד בחפץ ארוך וחד על מנת להתערב בדבר שלא לו, תוך הפרה בוטה של מעצר הבית שבו מחויב היה להימצא. למותר להוסיף שהלה (בדומה לזייד) נמנע מלמסור למשטרה את זהותו של אותו פלוני (ונוזכיר כי בהכרעת הדין דחינו מכל וכל את גרסת השניים כי מדובר באדם שנתקלו בו במקרה בדרכם למגרש החניה).

עוד וביחס לאותה חריגה מתחולת התנאי בזיקה לנסיבות ביצוע העבירה ולחומרה, נותנים אנו דעתנו לאותה תקיפה אלימה וברוטאלית בגדרה שב, דקר וניסה לדקור פעם אחר פעם את המנוח - מעבר לאותן שתי דקירות ראשונות (שלטענת ההגנה היו גם אלו הקטלניות).

בהכרעת הדין קבענו כי נאשם 1 דקר וניסה לדקור את המנוח לפחות 13 פעמים (!) חלק מאותן דקירות מבוצעות בשלב שהמנוח כבר נס על נפשו וחלקן בשעה שהוא כבר שכוב על הרצפה. במהלך אותה תקיפה ברוטלית דקר הנאשם 1 את המנוח (נוסף לשתי הדקירות בבית החזה) שתי דקירות בצווארו שאך במקרה לא פגעו בכלי דם מרכזיים. עמדנו בהכרעת הדין על דבריו של ד"ר ריקארדו נחמן בנוגע לפוטנציאל הנזק העצום באותן דקירות, וקבענו כי אפילו היינו הולכים לשיטת ההגנה בדבר חיוב הנאשם 1 רק בגין אותן מכות "עודפות", או אז אותן שתי דקירות בצוואר היו מבססות עבירה של ניסיון רצח (ראה עמ' 80 - 81 להכרעת הדין).

עוד נותנים אנו דעתנו לכך כי תקיפת המנוח נפסקה אך בשל הגעתו של עובר אורח למקום וגם כאשר זה ניסה להפריד בין הניצים, הנאשם 1 עוד המשיך וניסה לדקור את המנוח שהיה שכוב על האספלט.

היסוד הנפשי שנלווה למעשיו של הנאשם הוא "כוונה". בעוד שביחס לעבירת הרצח "הבסיסית" ליסוד הנפשי שנלווה למעשים השלכה ברורה וישירה לעניין העונש, ההשפעה של היסוד הנפשי ביחס לעבירת של המתה באחריות מופחתת אינה כה ברורה. כך בעניין חוסינוב ציין בית המשפט: **"ביחס לעבירת המתה בנסיבות של אחריות מופחתת מדובר בסוגיה מורכבת במיוחד. לשאלה זו אין תשובה מפורשת בחוק והצדדים אף לא טענו בעניינה. משכך, אין כל צורך לטעת מסמרות. כעמדה ראשונית וזהירה, אני סבור כי בחלק מבין מקרי המתה בנסיבות של אחריות מופחתת לאו דווקא נכון לייחס משמעות עונשית ממשית להבחנה שבין אדישות לכוונה. עסקינן בעבירה שנועדה לספק מענה למקרים ייחודיים, שבהם ייתכן שהיסוד הנפשי-חפצי שבו פעל מבצע העבירה אינו זה שצריך להוביל את שיקולי הענישה..."**

מן המצוטט לעיל (שהוא בבחינת אוביטר) נלמד כי אף שיכול וליסוד הנפשי הנלווה לא תהיה השפעה, בוודאי שאין לומר כפי טענת ההגנה שהוא חסר נפקות והדבר תלוי מקרה. בנסיבות תיק זה, נוכח ריבוי הדקירות שדקר נאשם 1 את המנוח באיברים חיוניים (שתי דקירות בבית החזה מתוכן אחת שחדרה ללב ושתי דקירות בצוואר), לצד ניסיונות דקירה נוספים והכל ברצף אחד, יש בכך לפעול לחובתו. בוודאי שאין להשוות את מעשיו הקטלניים לאדם שפעל באדישות ודקר לשם הדוגמא דקירה אחת בירך או בבטן שגרמה למוות.

מנגד, וגם זאת יש להדגיש, עיקר קביעתנו בדבר היות מעשיו של הנאשם 1 חוסים תחת העבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת, מבוססת על התנהלותו של המנוח שכאמור הגיע למקום יחד עם נאשם 2 כשהשניים מצוידים בסכין, ובתוך כך היה ביחד עם נאשם 2 הראשון לשלוף את אותה סכין, לדרדר את האירוע ואף לנסות ולפגוע בנאשם 1 באמצעותה. המנוח גם הצליח גם לפצוע את הנאשם 1 מעל עינו ולאורך לחיו ואולם זאת עשה בשעה שכבר נאבק על חייו בעת שנאשם 1 מפליא דקירותיו בו. נתונים אלו יש בהם כדי למתן את אשמתו של הנאשם ובכך גם להקל בעונשו.

לסיכום ביניים מתחם העונש ההולם בגין מכלול מעשיו של נאשם 1 נע בין 13 ל-16 שנות מאסר.

באשר לנאשם 2, גם אם הוא לא היה זה שהתעמת פיזית עם המנוח וגם אם בסופם של דברים לא

פצע את זייד, אין להקל ראש בחומרת מעשיו כלל ועיקר. כפי הנלמד אין לנאשם 2 דבר וחצי דבר עם "הקבוצה היריבה". למעשה, הסכסוך שהוביל לפרץ האלימות של נאשם 1 ובתוך כך למותו של המנוח, היה בין המנוח לבין זייד. הגם כך, לא היה באמור כדי להניא את הנאשם 2 מלקחת חלק פעיל ומשמעותי בעשייה העבריינית (כשם שהדבר לא מנע מהנאשם 1 להצטרף לזייד).

שני הצדדים היריבים, בכללם הנאשם 2, צפו כי הוא עלול להתדרדר לכדי אלימות של ממש. כפי המתואר נאשם 2 הגיע לזירה מצויד בסכין מתקפלת שנמצאה ברכבו. כל סכין מעצם הגדרתה היא בבחינת כלי בעל פוטנציאל נזק, ברם בענייננו נוסף, כי מדובר בסכין עם להב מתקפלת-מתקבעת, סכין תקיפה (לא כזו שנועדה לשמש לחיתוך אוכל במטבח) - כלי משחית של ממש.

משקל נכבד ולחומרה יש לתת לעובדה, כי נאשם 2 היה הראשון לשלוף את הסכין שברשותו, ובהתנהגותו זו הביא להסלמה משמעותית של האירוע שעד אותה נקודת זמן העימות בא לידי ביטוי באמירות מילוליות ובדחיפות.

לצורך הכרעת הדין צפינו פעמים רבות בסרטונים השונים ובתוך כך גם במעשיו של נאשם 2 שלב אחר שלב. נאשם 2 עשה שימוש בסכין דווקא מיד לאחר שזייד נדקר בגבו על ידי המנוח. נאשם 2 הפיל את זייד לרצפה באמצעות רגלו ורכן לעברו תוך כדי ביצוע תנועות דקירה רבות לעבר מרכז גופו של זייד, בין היתר, תוך אחיזת חולצתו.

אך מזל הוא כי זייד לא נפצע חרף כל המתואר לעיל. לא מן הנמנע כי אלמלא נוכחותו של אותו פלוני שהצטרף לזייד והשליך אבנים לעברו של נאשם 2 (שנאלץ בשל כך לשחרר את אחיזתו מזייד תוך התמודדות במקביל גם עם אותו פלוני) יכול והתוצאה הייתה קשה בהרבה. לקראת סופו של האירוע נאשם 2 בעצמו השליך אבן לעבר זייד ופלוני. מכל מקום, בקביעת מתחם העונש ההולם על בית המשפט לקחת בחשבון לא רק את הנזק בפועל אלא גם את פוטנציאל הנזק, שכאמור הוא רב.

המאשימה לא ייחסה לנאשם 2 ביצוע בצוותא, היינו, אחריות להמתה של המנוח על ידי נאשם 1 וכך גם אנו לא במסגרת הכרעת הדין. אף שכך, לא ניתן בגזירת העונש להתייחס למעשיו של נאשם 2 באופן "סטריילי" ובמנותק מהאירוע בכללותו, לא כל שכן בשים לב לחלקו ב"דרדור" האירוע כמו גם התוצאה הסופית הקשה בגדרה המנוח מצא את מותו.

שקלול המתואר לעיל מובילנו למסקנה כי מתחם העונש ההולם בעניינו של נאשם 2 מן הראוי שינוע בין 18 ל - 36 חודשים מאסר בפועל.

קביעת עונשם של הנאשמים בגדרי המתחמים:

ביחס לנאשם 1 וכהערה מקדימה, נציין כי נקבע לא אחת בפסיקה כי בעבירות המתה, בשל חומרתן ובשל עיקרון קדושת החיים, משקלן של הנסיבות האישיות פוחת (ור' בין היתר, ע"פ 6576-23 ברכאת נ' מדינת ישראל (27.4.25) וכן ע"פ 1213-21 וואסה נ' מדינת ישראל (11.8.22)). על רקע קריאת כיוון זו, בקביעת עונשו של נאשם 1 בגדרי המתחם נתנו דעתנו לנסיבות חייו המורכבות בכללן מות אמו בהיותו נער, קשר רופף עם אביו, חשיפה לאלימות בבית כמו גם בסביבתו וגדילה בתוך חברה שולית. עוד ובמשורה בלבד ניתן משקל להבעת החרטה אותה הביע על מעשיו ותוצאותיהם הן בפני שירות המבחן והן בפנינו. כפי הנלמד, נציג מטעמו של הנאשם 1 פנה למשפחת המנוח על מנת לנסות להגיע לסולחה, פנייה שנדחתה.

מנגד ולחומרה, אין זו הסתבכותו הראשונה בפלילים כשלחובתו 2 הרשעות קודמות האחת בגין הפרעה לשוטר והשנייה במסגרת ת.פ. 28876-04-22 בגין שורה של עבירות רכוש שעניין גניבות כלי רכב, נהיגה ללא רישיון נהיגה וללא ביטוח. העבירות בת.פ. 28876-04-22 בוצעו במהלך שנת 2022 עובר למעשיו בתיק שלנו. גזר הדין ניתן ביום 20.2.24 במסגרתו הושתו עליו 30 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית. יוער כי במסגרת ההליכים בתיק זה אמור היה הנאשם 1 להימצא במעצר בית מלא, אותו הוא הפר אגב ההגעה למפגש יחד עם זייד ופלוני בתיק שלנו.

זאת ועוד, שירות המבחן מונה בתסקירו גורמי סיכון שנותרו ללא מענה בכללם, קושי בולט בהפעלת שיקול דעת, קושי לסרב לסביבתו, חשיפה וחבירה לאוכלוסייה שולית כדרך לפתח תחושת שייכות כמו גם היעדרן של מערכות תומכות. שירות המבחן מתרשם בדבר קיום סיכון להתנהגות עוברת חוק אלימה. מאפיינים אלו מחייבים מתן משקל לשיקולי הרתעת היחיד.

באשר לנאשם 2, מדובר במי שלחובתו הרשעה משנת 2022 מבית המשפט לנוער (ת"פ 451-06-19) בגין שורה ארוכה של עבירות רכוש, הפרת הוראה חוקית והסגת גבול פלילית בגינה נגזרו עליו בתאריך 11.1.22 (אגב צירוף תיקים) 16.5 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית.

בנוסף, הנאשם 2 הורשע בכך שבתאריך 26.8.24, בעת שאמור היה להימצא במעצר בית מלא בשל מעורבותו בתיק שלנו (בהתאם להחלטת כב' הש' אבו טהה בתיק מ"ת 17757-10-22) וכן היה פסול מלנהוג (בהתאם לגזר דינו של כב' הש' אלון אופיר במסגרת תיק תעבורה 6236-04-24), גנב בצוותא חדא עם אחר רכב תוך כדי שהוא מפר את מעצר הבית ונהג ברכב הגנוב בזמן פסילה והעבירו לשטחי יהודה ושומרון. בגין מעשים אלו נגזרו על הנאשם, 20 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית. ככל שהדבר לא היה ברור נדגיש כי נאשם 2 מבצע את המיוחס לו בעת שהוא מנהל את התיק בפני מותב זה, באופן המלמד, בין השאר, כי לא היה בהליך המשפטי דנן בכפני עצמו בכדי להרתיעו מלשוב ולבצע עבירות

בכך שהנאשם 2 כפר במיוחס לו וניהל הוכחות בתיק אין כדי להחמיר עמו, ואולם אין הוא זכאי לאותה הקלה לה זכאים כאלה שהודו, נטלו אחריות, וחסכו זמן שיפוטי יקר. זיכוי של הנאשם 2 מהעבירה שיוחסה לו בתחילה אין בה כדי לשנות תמונת הדברים שכן טענת ההגנה העצמית שלו נדחתה מכל וכול. קביעת בית משפט כי מעשיו מקימים יסודותיה של עבירה אחרת, היא משפטית בעיקרה וניתן היה לטעון לגביה ללא שמיעת עדים.

שירות המבחן מונה בתסקירו מיום 26.8.25 שורה ארוכה של גורמי סיכון בעניינו של הנאשם 2. כך בין היתר מפורט כי הנאשם 2 נעדר גורמי תמיכה משמעותיים ופועל מתוך אימפולסיביות ללא יכולת להתבונן באופן ביקורתי על מעשיו. הוא נעדר תובנה לחומרת מעשיו כשהוא משליך האחריות על גורמים חיצוניים; הוא בקשר עם סביבה שולית עבריינית; ניסיונות שיקום קודמים לא צלחו; סנקציות עונשיות שהוטלו עליו בעבר לרבות מאסרים לא הובילו להתרעתו; יש לו קושי בהיענות לקבל סמכות וגם כאשר היה נתון בתנאים מגבילים המשיך לבצע עבירות. להערכת שירות המבחן בעניינו של נאשם 2 **"רמת הסיכון להישנות עבירות בתחום האלימות בעתיד גבוהה, ברמת חומרה גבוהה"**.

עברו הפלילי של הנאשם 2 יחד עם גורמי הסיכון הרבים מחייבים מתן משקל לשיקולי הרתעת היחיד. כאן המקום להדגיש כי אנו דוחים טענת סנגורו לפיה נוכח תפקודו החיובי של הנאשם 2 במסגרת מאסרו, שחרורו המוקדם בהמלצת ועדת השחרורים ושילובו במסגרת תוכנית רש"א, יש מקום לחרוג

מטה ממתחם העונש ההלם בשל שיקולי שיקום.

כך ובמישור העקרוני, נציין כי הגם שישנו דמיון מסוים בין ההליכים, אין להקיש מהליכים שתכליתם בחינת מידת התאמתו של אסיר לשחרור מוקדם לבין בחינת שיקולי שיקום עובר לגזירת העונש. זאת ועוד, שירות המבחן הוא הגוף המקצועי ובעל הידע האמון על בחינת שיקולים אלו בזיקה לעונש. יתרה מכך, בשל הסתבכויותיו של הנאשם 2, לשירות המבחן קשר ארוך עם הנאשם 2 וכפי המפורט בתסקיר, המסקנות מבוססות גם על אינפורמציה שנאספה בעניינו עוד מבית המשפט לנוער. יתרה מכך, שירות המבחן עובר להכנת התסקיר היה מודע לדרך הטיפולית הנטענת שעבר הנאשם 2 במהלך מאסרו תוך שראה להדגיש כי בשל כך שמדובר במסגרת "סגורה וסמכותית" הדבר מסייע לו ליציבות והתארגנות במצבו.

מעבר לאמור וביתר שאת, פשיטא כי את הדרך הטיפולית שעל פי הנטען עבר אדם, יש לבחון בזיקה לעבירות בהן הורשע. בעניינו, עולה כי אף שבעת שעניינו של נאשם 2 עלה בפני ועדת השחרורים, הוא כבר הורשע בתיק שלנו. מסיבה שאינה ברורה, המאשימה, לא ראתה לציין עובדה לא שולית זו בפני הוועדה, ואף לא עצם קיומו של כתב האישום התלוי ועומד נגדו, ויש להצר על כך.

בעניין זה הנאשם 2 לא עבר כל הליך טיפולי במסגרת מאסרו הנוגע לדפוסיו האלימים, נתון כבד משקל בשעה שבית המשפט בא לגזור עונשו בגין מעורבותו בעבירת אלימות. יתרה מכך, ולמעלה מצרכי העניין, מתוך קריאת החלטת וועדת השחרורים עולים סימני שאלה לא מעטים. כך למשל, מהדו"ח הסוציאלי עולה כי ישנה התייחסות רק לעבירות התעבורה ואין אזכור לעבירות הרכוש והפרת הוראה חוקית (הנאשם 2 השתלב במחלקה ייעודית לטיפול בעברייני תעבורה ולא טיפול ייעודי לעברייני רכוש). עוד עולה כי נציגת שב"ס בוועדה התרשמה כי הנאשם 2 **"ממזער מחומרת העבירה, אינו מקבל אחריות מלאה וכי נמצא בשלב ראשוני בהבנת חומרת העבירה"**. למותר לציין כי הנאשם 2 הסביר שמעורבותו בגניבת הרכב נעשתה בשל כך שקרוב משפחה ביקש ממנו להצטרף אליו והדמיון בהסבריו למעורבותו בתיק שלנו מדבר בעד עצמו. על רקע האמור, אין פליאה אפוא כי בתאריך 20.8.25, רש"א לא מצאה אותו מתאים לבניית תכנית שיקום. חרף כך בחלוף כ-3 שבועות בלבד, הנאשם 2 נמצא מתאים לבניית תוכנית במסגרת רש"א (ואין פליאה אפוא שנציגת היועמ"ש שהתנגדה לשחרורו המוקדם תהתה על המהפך שחל בעמדת רש"א בעניין).

מכל המקובץ לעיל הרי שתסקיר שירות המבחן הוא זה שמקבל את הבכורה בבחינת שיקולי השיקום בעניינו של הנאשם 2. ודוק, לא נתעלם לחלוטין מדרך התנהלותו של הנאשם 2 במסגרת מאסרו אולם המשקל שינתן לכך יהא מופחת.

ביחס לשני הנאשמים יש לתת משקל מוגבר לשיקולי הרתעת הרבים. נלאינו מלכתוב על האלימות הקשה שפשתה בחברה הישראלית. הדברים אמורים בפרט ביחס למגזר הערבי כאשר כמות מקרי הרצח בכל שנה שוברת שיאים שליליים. גם כאשר נדמה כי המצב אינו יכול עוד להתדרדר, המציאות טופחת על פנינו ומוכיחה אחרת. בהקשר לכך, ר' דברי בית המשפט העליון בע"פ 2079/22 **חוג'יראת נ' מדינת ישראל** [פסקה 22 לפסק דינו של כב' הש' אלרון] (13.8.23): **"... בית משפט זה שב ומתריע השכם וערב על הצורך במיגור האלימות ברחובות ישראל בכלל ובהקשר של פתרון סכסוכים בפרט, כך בעיקר בימים אלה רווי דמים שמדי יום ביומו נקטלים אנשים עד כי מתעורר חשש כי אין דין ואין דין. על כן נדרשת מדיניות ענישה מרתיעה והולמת המעניקה משקל של ממש לשיקולי הרתעת הרבים והיחיד במלאכת גזירת העונש."**

רכיב הפיצוי:

אשר לפיצוי, נקבע בפסיקה כי תכליתה של הוראת סעיף 77 לחוק העונשין היא להעמיד לנגד עיניו של בית המשפט את נפגע העבירה, את נזקו ואת סבלו, זאת כחלק מהמגמה המתעצמת להעלות את מעמדו ולהכיר בזכויותיו במסגרת ההליך הפלילי. הפיצוי מהווה כמעין "עזרה ראשונה" לנפגע העבירה מבלי שזה נדרש להוכיח את נזקו, וזאת בשונה מתביעה אזרחית (ר' דנ"פ 5625/16 **אסרף נ' טווק בוקובזה** [פסקה 15 לפסק דינה של כב' הש' חיות] (13.9.17)). לכאורה, נוכח תמונת הנזק היה מקום להשית על הנאשם 1 את הפיצוי המקסימלי ואולם בשים לב לנסיבות ביצוע העבירה לרבות אלו שהביאו אותנו לקבוע שמדובר בהמתה בנסיבות של אחריות מופחתת נמנע מלעשות כן.

סוף דבר, מכל המקובץ לעיל אנו גוזרים על הנאשמים את העונשים הבאים:

על הנאשם 1:

- א. 14 שנים מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו בגין תיק זה בלבד (תשומת לב שב"ס כי במהלך מעצרו הנאשם 1 היה גם בסטטוס של אסיר במסגרת ת"פ 28876-04-22 **ואין** לנכות ממאסרו בתיק שלנו את הימים בהם היה גם עצור בתיק שלנו וגם אסיר).
- ב. 6 חודשים מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורו שלא יעבור עבירה של הפרת הוראה חוקית או החזקת סכין שלא למטרה כשרה או עבירת אלימות מסוג עוון.
- ג. 12 חודשים מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורו שלא יעבור עבירת אלימות מסוג פשע.
- ד. ₪ 150,000 פיצוי למשפחת המנוח בהתאם לחלוקה שתימסר על ידי ב"כ המאשימה לתיק בית המשפט תוך 7 ימים מהיום.

על הנאשם 2:

- א. 28 חודשים מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו בגין תיק זה בלבד (תשומת לב שב"ס כי במהלך ניהול התיק הנאשם 2 ריצה מאסר במסגרת ת"פ 52220-09-24 **ואין** לנכות את ימי המעצר בהם היה במקביל עצור בתיק שלנו ואסיר בתיק הנ"ל).
- ב. 6 חודשים מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורו שלא יעבור עבירה של החזקת סכין שלא למטרה כשרה או עבירת אלימות מסוג עוון.
- ג. 12 חודשים מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורו שלא יעבור עבירת אלימות מסוג פשע.

זכות ערעור תוך 45 יום לבית המשפט העליון.

ניתן היום, כ"ד טבת תשפ"ו, 13 ינואר 2026, בנוכחות הצדדים.

דניאל בן טולילה, שופט   טל לחיאני שהם, שופטת   יואב עטר, שופט